

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2027–2030: Hyvinvointialueiden talous ja rahoitus

TERO TYNI BUDJETTINEUVOS

VALTIOVARAINVALIOKUNTA 13.5.2026

Esityksen sisällys

- Yleistä alueiden taloudellisesta tilanteesta
 - Tilannekuva
 - Lainanottovaltuudet ja investoinnit
- Yleiskatteinen rahoitus
- Valtion erilliskorvaukset ja valtionavustukset

Yleistä

Hyvinvointialueiden talouden tilanteesta

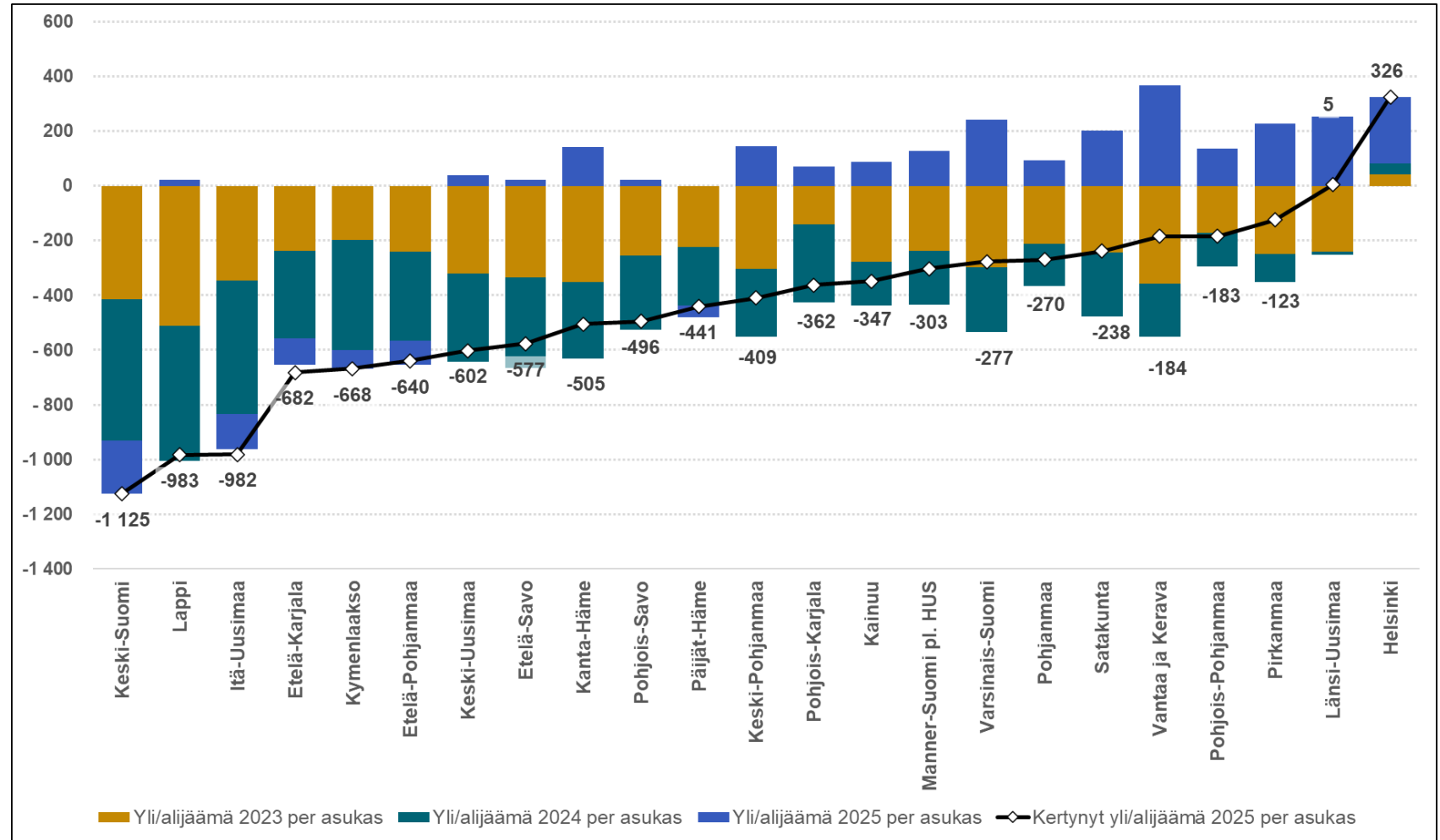
- Hyvinvointialueiden toiminta käynnistyi vuonna 2023 haastavassa taloudellisessa tilanteessa
 - Taustana hajanainen järjestämisvastuu / kuntayhtymä
 - Ulkopuoliset tekijät, palkkaratkaisu, hintojen nousu
 - Nettokustannusten kasvu 12 % vuonna 2023, alijäämä yli 1,3 mrd. euroa
- Kustannuskehitys taittui vuonna 2024 (2,9 %), mutta alijäämäisyys säilyi (1,1 mrd. euroa)
- Vuonna 2025 tapahtui selvä käänne parempaan, nettokustannusten kasvu maltillista (1,3 %)
 - Rahoituksen jälkikäteistarkistus
 - Alueiden uudistus- ja sopeutustoimien toimeenpano sekä kertaluonteiset erät painoivat kustannuskehitystä
 - Ylijäämä noin 730 milj. euroa. Kertynyt alijäämä pieneni 1,7 mrd. euroon
 - Edelleen 6 alijäämäistä aluetta
- Alueiden taloudellinen eriytyminen on huomattavaa
 - Kertyneet alijäämät paikoin suuria, alijäämien kattaminen tulee viemään aikaa
 - Kolme aluetta arviointimenettelyssä
- Vuoden 2026 talousarviot ennakoivat noin 500 milj. euron ylijäämää – kolme aluetta ennakoi edelleen alijäämäistä tulosta

Yli-/alijäämäkertymä alueittain vuoden 2025 lopussa

Alueellinen eriytyminen on huomattavan suurta.

Vuosien 2022-2025 yli-/alijäämäkertymät vaihtelevat yli -1 100 asukaskohtaisesta alijäämästä yli 300 euron asukaskohtaiseen ylijäämään (Manner-Suomen alijäämä yhteensä -303 €/as.).

Suuri osa alueista pääsi ylijäämäiseen tulokseen vuonna 2025, vain 6 aluetta teki alijäämää.

Lainanottovaltuuksista ja investoinneista

- Huhtikuussa 2026 on päätetty vuoden 2027 lainanottovaltuuksista. 10 aluetta sai lainanottovaltuutta yhteensä n. 2,6 mrd
- Vaikka lainanottovaltuutta sai aikaisempaa useampi alue, muutosmenettelyjä on odotettavissa, vuoden 2026 lainanottovaltuuksiin 16 aluetta haki muutosta (myönnetty yhteensä n. 1,3 mrd euroa)
- Tilinpäätöstietojen mukaan vuoden 2025 yhteenlaskettu lainamäärä oli n. 6,8 mrd. euroa, josta HUS yhtymän osuus oli n. 1,1 mrd. euroa. Lainamäärä on pysynyt vastaavalla tasolla kuin vuotta aiemmin eli viime vuosien nopea lainakasvu on toistaiseksi pysähtynyt

Hyvinvointialueiden yleiskatteinen rahoitus

Hyvinvointialueiden yleiskatteinen rahoitus (28.89.31) 2027–2030

- Hyvinvointialueiden yleiskatteinen rahoitus on kehyskaudella vuosittain n. 27,5 mrd. euroa (vuoden 2027 hintatasossa).
- Rahoitustaso nousee v. 2027 edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan verrattuna n. 0,1 mrd. eurolla. Rahoitukseen kohdistuu rahoituslakiin perustuvina muutoksina:
 - Indeksitarkistus 2,63 % n. 697 milj. euroa sisältäen jälkikäteistarkistukseen liittyvän indeksitarkistuksen n. 10 milj. euroa.
 - Jälkikäteistarkistuksena 891 milj. euroa v. 2027, mikä on 382 milj. euroa vähemmän kuin v. 2026, ja mikä vähentää rahoitusta n. 426 milj. euroa.
 - Palvelutarpeen kasvuarvion muutos, jonka vaikutus on noin -4 – -15 milj. euroa vuosina 2027–2029 ja n. 200 milj. euroa v. 2030.
- Vuosina 2028—2030 rahoituksessa huomioitava jälkikäteistarkistuksen määrä perustuu alueiden vuoden 2026 talousarviotietoihin sekä vuosien 2027—2028 taloussuunnitelmätietoihin pohjautuvaan laskelmaan. Ennakoitua matalampien vuoden 2025 toteutuneiden kustannusten perusteella laskelmassa on kuitenkin huomioitu myös vuosien 2026—2028 osalta talousarvio- ja taloussuunnitelmätiedoista poiketen n. 215 milj. eurolla alennettu kustannuskehitys.

Rahoituslakiin ehdotetut muutokset (HE 56/2026 vp)

- Hyvinvointialueiden rahoituslain muuttamista koskeva hallituksen esitys on huomioitu rahoituksen tasossa. Esitykseen sisältyvät kustannusten kasvun hillintää tavoittelevat toimet vähentävät rahoitusta asteittain.
- Muutokset kohdistuvat palvelutarpeen kasvun huomiointiin sekä siirtymätasausten porrastuksen kiristämiseen ja niiden siirtämiseen osittain hyvinvointialueiden vastuulle. Lisäksi palvelutarpeen arvioidun kasvun määräaikainen 0,2 prosenttiyksikön korotus lakkaisi jo vuodesta 2028 alkaen. Yhteensä vaikutukset ovat n. 63 milj. euroa v. 2027, n. 220 milj. euroa v. 2028, n. 369 milj. euroa v. 2029 ja n. 425 milj. euroa v. 2030.

Hyvinvointialueiden rahoituslain 9 §:n nojalla tehtävät muutokset

Uudet toimet:

- Terveydenhuollon asiakasmaksujen muutokset yhteensä n. -87,8 milj. euroa v. 2027 ja n. -105,7 milj. euroa vuodesta 2028 eteenpäin.

Uudet säästöjä tuottavat toimet korvaavat hallitusohjelmassa tai myöhemmissä julkisen talouden suunnitelmissa linjattuja toimia seuraavilta osin:

- Sosiaalihuollossa toteutetaan aiemmin linjattu palvelu-uudistus, mutta sen säästöarviot ovat tarkentuneet. Vaikutus momentille 15,7 milj. euroa v. 2027 ja 31,4 milj. euroa vuodesta 2028 alkaen. Ts. säästönä huomioidaan 34,3 milj. euroa v. 2027 ja 68,6 milj. euroa vuodesta 2028 alkaen.
- Palvelujärjestelmän vaikuttavuuden kehittämistä toteutetaan edelleen, mutta siihen kohdistuneesta ennakollisesta säästöstä luovutaan. Vaikutus momentille 58 milj. euroa v. 2027 ja 108 milj. euroa vuodesta 2028 alkaen.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten hallinnollisen työn vähentämisen ennakollisesta säästöstä luovutaan. Vaikutus momentille 10 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen.
- Sosiaalityöntekijän työn velvoitteiden keventämiseen liittyvästä ennakollisesta säästöstä luovutaan. Vaikutus momentille 5 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen.
- Lastensuojeluyksiköiden päivystyssääntöjen keventämistä ja joustavoittamista koskeva säästöarvio on tarkentunut. Vaikutus momentille 3,7 milj. euroa v. 2027 ja 2,3 milj. euroa vuodesta 2028 alkaen. Ts. säästönä huomioidaan 1,4 milj. euroa v.2027 ja 2,8 milj. euroa vuodesta 2028 alkaen.
- Lisäksi sosiaalihuollon työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistävien palvelujen kokonaisuuden uudistamisen säästövaikutus eri momenteille on tarkentunut. Vaikutus momentille 28.89.31 on 2,5 milj. euroa v. 2027, 4,5 milj. euroa v. 2028 ja 5,5 milj. euroa vuodesta 2029 alkaen. Ts. säästönä huomioidaan 10 milj. euroa v. 2027, 8 milj. euroa v. 2028 ja 7 milj. euroa vuodesta 2029 alkaen.

Momentilla on huomioitu myös kotoutumispalvelujen uudistamiseen liittyen ihmiskaupan uhrien korvausten sekä toimeentulotuen kustannusten korvausten siirto; yhteensä 2,9 milj. euroa v. 2027 ja 1,6 milj. euroa vuodesta 2028 alkaen.

Hyvinvointialueita koskevien aiemmin linjattujen toimien tarkentuminen ja vuoden 2026 talousarvioon perustuvat muutokset

- Ensihoidon matkojen rahoitusvastuu siirretään hyvinvointialueiden vastuulle vasta vuoden 2028 alusta, mistä aiheutuvat muutokset suhteessa edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan on huomioitu vuotta 2027 koskien. Hyvinvointialueille siirretään vuodesta 2028 lähtien tehtävämuutoksen seurauksena n.118 milj. euroa. Asiakasmaksuarvio kasvaa edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan verrattuna 2,8 milj. euroa vuodesta 2028 alkaen.
- Syksyn 2025 budjettilakien vaikutuksiin perustuvina muutoksina on huomioitu yhteensä n. 24,5 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen.
- Julkisen talouden suunnitelman 2027 - 2030 tehtävämuutosten kustannusvaikutus on yhteensä nettomääräisesti n. 75 milj. euroa hyvinvointialueiden menoja ja rahoitusta lisäävä v. 2030.

Valtion korvaukset ja valtionavustukset

Hyvinvointialueiden rahoitus, eräät valtion korvaukset sekä valtionavustukset, milj. euroa, kehysvuodet vuoden 2027 hintatasossa

	2026*	2027	2028	2029	2030
Valtion rahoitus**					
VM	27,189.8	27,529.8	27,548.5	27,530.5	27,488.0
Rahoituslain mukainen lisärahoitus***					
	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
Eräät valtion korvaamat palvelut					
SM****	10.9	10.8	9.3	7.8	7.8
TEM	164.4	103.2	60.0	48.7	48.8
STM	70.3	115.7	119.1	111.1	89.4
Valtionavustukset ja muut korvaukset					
OM	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
SM	0.5	2.0	2.0	2.0	2.0
STM	234.8	175.8	172.5	172.5	172.5
YM	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0
Kaikki yhteensä	27,674.9	27,941.5	27,915.7	27,876.9	27,812.7

* Yhdistelmä ajantasaisista talousarvioista

** Sisältää kehyskauden aikana voimaantulevat tehtävämuutokset sekä rahoitusmalliin liittyvät muutokset

*** 1 milj. euroa on arviomäärärahmomentilla 28.89.32 ja tarvittava lisärahoituksen määrä arvioidaan tapauskohtaisesti

**** Arvioitu ennustetun keskimääräisen tilapäisen suojelun piirissä olevien henkilöiden määrän ja turvapaikanhakijoiden määrän mukaan

Hyvinvointialueiden järjestöavustukset sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kehittäminen

- Hallitus päätti kehysriihessä kahdesta uudesta hyvinvointialueille suunnatusta määräaikaisesta valtionavustuksesta:
 - Hyvinvointialueiden järjestöavustukset, 25 milj. euroa
 - Hallitus kohdistaa hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille vuositasolla 25 miljoonan euron määräaikaisen valtionavustuksen vuosille 2027–2030 alueellisen sote-järjestötoiminnan sekä järjestöjen tekemän terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyön kehittämiseksi. Alueet ja Helsingin kaupunki saavat itse määritellä valtionavustuslain puitteissa kehittämistyön painopistealueet alueellisen järjestörakenteen, erityistuntemuksen sekä tarpeen perusteella. Valtionavustuksen myöntämisessä huomioidaan kielelliset oikeudet. Hankehakua priorisoidaan niin, että sosiaali- ja terveysministeriö myöntää valtionavustukset viimeistään alkuvuodesta 2027.
 - Sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen, 40 milj. euroa
 - Hallitus kohdistaa 40 miljoonan euron määräaikaisen valtionavustuksen hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille vuodelle 2027. Valtionavustusta on tarkoitus käyttää mm. omaishoidon kehittämiseen, hoidon jatkuvuuden sekä omalääkärimallien kokeilu- ja kehittämishankkeisiin, pitkäaikaisasunnottomuuden torjumista edistäviin kokeilu- ja kehittämishankkeisiin, lasten ja nuorten palvelujärjestelmän kehittämisen hankkeisiin sekä arviointimenettelyssä olevien alueiden kehityshankkeisiin. Valtionavustuksen myöntämisessä huomioidaan alueelliset erityispiirteet, kielelliset oikeudet sekä arviointimenettelyn tavoitteet. Hankehakua priorisoidaan niin, että sosiaali- ja terveysministeriö myöntää valtionavustukset viimeistään alkuvuodesta 2027. Valtionavustuksen tarkemmista reunaehdoista sovitaan kestävän hyvinvointiyhteiskunnan ministerityöryhmässä.

Palvelujen ja rahoituksen riittävydestä

STM:n selvitys sote-palveluiden toteutumisesta

- Sosiaali- ja terveysministeriön helmikuussa 2026 julkaistun selvityksen perusteella **hyvinvointialueet pystyivät** vuonna 2025 **järjestämään lakisääteiset sosiaali- ja terveyspalvelut kokonaisuudessaan aiempaa vuotta paremmin.**
- Alueiden väliset **erot toiminnassa ja taloudessa kasvoivat** kuitenkin edelleen. Monista myönteisistä kehityskuluista huolimatta kaikilla hyvinvointialueilla on edelleen joitain lakisääteisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita, joiden järjestäminen on vaarantunut.
- **Alueellista eriytymistä lisäsivät** muun muassa väestön ikääntyminen ja muuttoliike, henkilöstöpula tietyissä ammattiryhmissä, tiukka talouden tasapainottamisvaatimus, palvelutarpeen kasvu sekä palveluverkkojen uudistamisen hitaus.
- Hyvinvointialueittainen tarkastelu sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toteutumisesta on laadittu osana julkisen talouden suunnitelman taustamuistiota: ”Hyvinvointialueiden talouden näkymät 2027–2030.”

SM:n arvio pelastustoimen palveluiden toteutumisesta v. 2024

- Selvityksen mukaan mm. **onnettomuuksien ehkäisyn** palvelut ovat **toteutuneet pääosin palvelutasopäätösten mukaisesti** ja pelastustoiminnan **palvelujen kiireellisten tehtävien tavoittaminen pysyi pääosin hyvällä tasolla**. Hyvinvointialueiden sisällä on kuitenkin alueita, joilla tavoitteista on jääty useana vuonna peräkkäin.
- Pelastustoiminnan **kehittämiskohtena on suorituskyvyn parantaminen**, minkä lisäksi laadukas palvelutuotanto vaatisi uudistamissuunnitelmien mukaisia kalustoinvestointeja.
- **Väestönsuojeluun varautumisen suunnittelu on kehittynyt myönteiseen suuntaan** mm. suunnitelmien tarkentumisen ja väestönsuojeluorganisaation määrittämisen sekä varausten osalta, mutta hyvinvointialueiden palveluissa on vielä puutteita. Aluehallintovirastojen asiantuntija-arvioissa kuvataan aluekohtainen tilannekuva pelastustoimen palveluiden toteutumisesta vuonna 2024

VM:n rahoituksen riittävyyden arviointi

- **Riittääkö** julkisen talouden suunnitelman mukainen aluekohtainen **rahoitus lakisääteisten palvelujen järjestämiseen vuosittain** eli vastaako alueen rahoitus vuositasolla kustannuksia (tilikausikohtainen tarkastelu)
 - Tällöin uutta alijäämää ei syntyisi, mutta ei myöskään ylijäämää, jonka kerryttäminen olisi tarpeen edellisten vuosien alijäämien kattamiseksi.
 - Tarkastelussa nettokustannusten sallittu muutos osoittaa käytännössä vuosittaisen rahoituksen kasvun.
- Hyvinvointialueiden toiminnan ensimmäisinä vuosina useille alueille on monista syistä muodostunut merkittävää alijäämää. Rahoitusperiaatteen tarkastelun ei ole kuitenkaan tulkittu edellyttävän, että alijäämän kattamisvaade tulisi sellaisenaan sisällyttää tarkasteluun.
- Lisätietoa rahoituksen riittävyydestä on saatu myös hyvinvointialueiden **erillismenettelyistä** (arviointimenettelyt, lisärahoitusprosessit). Lisärahoitusta on toistaiseksi myönnetty vain Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle.

VM:n arvio hyvinvointialueiden talouden näkymistä vuosina 2027-2030

- Palvelut eivät ole yksittäisiä palveluja lukuun ottamatta uusimpien arvioiden perusteella vaarantuneet. Siten voidaan arvioida, että rahoitus on ollut riittävää lakisääteisten palvelujen järjestämiseksi vuonna 2025 Pohjois-Karjalaa lukuun ottamatta.
- Hyvinvointialueiden taloudelliset tilanteet ovat eriytyneet ja eriytymiskehityksen voidaan arvioida osittain jatkuvan lähivuosina.
- Rahoituksen kasvunäkymät niukat..
- Alijäämien kattaminen tulee edellyttämään alueilta tiukkaa kustannusten hillintää ja mikä osaltaan uhkaa eriyttää alueiden tilannetta myös tulevana vuosina.
- Jos talouden sopeutukset uhkaavat vaarantaa alueiden lakisääteiset palvelut, on alueita mahdollista tukea ohjauksen erillismenettelyillä.
 - Alueiden talouden eriytyminen huomioon ottaen on todennäköistä, että uusia arviointimenettelyjä tullaan käynnistämään tilinpäätöstietojen 2025 perusteella sekä kehyskaudella 2027–2030.
- Järjestelmän taloudellisen kestävyys näkökulmasta on keskeistä, että kaikilla alueilla säilyy kannustimet kustannusten kasvun hillintään myös jatkossa.

Lähde: VM, Hyvinvointialueiden talouden näkymät 2027-2030, JTS-taustamuistio 30.4.2026

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

ETUNIMI.SUKUNIMI@GOV.FI
VM.FI | @VMUUTISET